

Forum archivárov

Roč. VIII. č.1

Január 1997

PF 1997

Milé kolegyně, milí kolegovia, január je mesiacom hodnotenia práve odstupujúceho roka a obdobím stanovenia nových úloh. Mnohí so mnou určite súhlasíte, že uplynulý rok priniesol pre nás archivárov veľa zmien a to nielen pozitívnych, ale aj negatívnych. Je dobré, že už takmer tradične môžeme konštatovať ako pozitívum otvorenie dvoch nových archívnych budov a to Štátneho oblastného archívu v Nitre a Štátneho okresného archívu v Bardejove. Pokračovalo sa aj s výstavbou budov štátnych okresných archívov v Banskej Bystrici, a dúfame, že onedlho na stránkach nášho bulletinu budeme môcť Vás informovať o ich slávnostnom otvorení. Aj niektoré ďalšie

archívy si vylepšili svoje úložné, či prevádzkové priestory, čo rozhodne patrí k úspechom uplynulého roka. K nim radíme aj množstvo nových archívnych pomôcok, inventárov, katalógov, ale aj úspešnú prácu našich archivárov, ktorou prispeli nielen k rozvoju profesionálnej úrovne archívov, ale v pozitívnom slova zmysle zviditeľnili naše archívy publikáciami, článkami, či prednáškami. Popri množstve pozitív však je potrebné povedať, že uplynulý rok priniesol aj zníženie počtu pracovníkov v ŠOKA a došlo aj k neopodstatneným kádrovým zmenám. Za zbytočnú považujem aj stratu času, ktorý sme museli vynaložiť na vysvetlenie našich úloh, či potrieb tým, ktorí v úlohe zriadovateľa tieto mali lepšie ovládať než my, veď zákon o archívníctve

je ešte platný. Opäť sa muselo dokazovať to, čo inde v západnej časti našej starej Európy určite netreba, veď tu všetky archívy bez rozdielu sú chápané ako uchovávateľa kultúrneho dedičstva.

Po reorganizácii štátnej správy sa opäť ukázalo, že vzťah zriaďovateľa k okresnému archívu je často odrazom subjektívnych okolností. Je to chyba, ktorej pôvod treba hľadať v súčasne platnom archívnom systéme na Slovensku. Na chyby tohto systému už aj v minulosti upozorňovali také osobnosti ako Dr. J.Šimončič, a veru sa mi zdá, že jeho slová zostali doteraz nevypočuté. Aj keď úvahy na túto problematiku sú už snáď oneskorené, nesmieme zabudnúť, že archívny zákon je v štádiu prípravy a k jeho zneniu by sa mali vyjadriť opätovne všetci archívári. Snáď je to jediná cesta k skutočnému zjednoteniu siete archívov na Slovensku. Veď okresné archívy v súčasnosti už vlastne nie sú len okresnými archívmi, ale splňajú úlohy pre širší región. V roku 1997 Spoločnosť slovenských archívárov v spolupráci s Odborom archívnictva a Sekciou archívnictva SHS pri SAV mieni uskutočniť niekoľko odborných podujatí. Už na Valnom zhromaždení v októbri 1996 sme Vás informovali o uskutočnení „Archívnych dní

na Slovensku“, ktoré dúfame že sa stanú realitou v októbri 1997, v týždni od 20. do 27. Centrálna celoslovenská akcia - konferencia na tému „Archívy na prahu 21. storočia“ by sa konala v dňoch 21. - 23. Boli by sme radi, keby v horeuvedenom týždni sa v archívoch uskutočňovali rôzne výstavy, prednášky, prípadne tzv. dni otvorených dverí, aby bežný občan mal možnosť vnímať archív ako kultúrnu inštitúciu a nie len ako úrad, kde sa nachádzajú jeho majetkoprávne písomnosti. Samozrejme o tomto podujatí sa dozviete podrobnejšie v ďalších číslach nášho bulletinu.

Okrem archívnych dní by sme v spolupráci s odborom archívnictva, najmä jeho metodickou komisiou, chceli organizovať diskusiu o heslári terminologického slovníka, aby sme poskytli príležitosť všetkým, ktorí sa chcú k tejto problematike vyjadriť.

Radi by sme pokračovali vo vydávaní Fóra archívárov, čo po vybavení všetkých archívov počítačmi a náležitým softwarom vidíme nádejne. Prosíme archívy, ktoré sa ešte na stránkach Fóra nepredstavili, aby nám avizovali, kedy by to chceli urobiť, aby sme mohli zostaviť určitý časový harmonogram. Ak môžete, zasielajte príspevky v programe WORD.

Uvítali by sme aj Vaše nápady na spestrenie nášho bulletinu. Redakčná rada od 1. januára 1997 sa rozšírila o troch nových členov.

Vážené kolegyně, vážení kolegovia, záverom mi dovoľte zaželať Vám do

nového roka veľa zdravia, šťastia, požehnaní, úspechov a príjemný pocit z dobre vykonanej práce.

Veronika Nováková

Zo sveta

MEDZINÁRODNÁ ŠKOLA PRE ŠTÚDIUM ARCHÍVNYCH BUDOV (International School for Archival Building Studies - ISFABUS)

Základné podmienky, spôsoby a formy ochrany archívnych dokumentov ako časti kultúrneho dedičstva a ich zachovanie pre budúce generácie je jednou z hlavných úloh všetkých archívnych inštitúcií na celom svete. Nevyhnutným predpokladom úspešného vyriešenia tejto problematiky je vytvorenie vhodných podmienok pre dlhodobé uloženie dokumentov, ich spracovanie a využívanie. Preto sa archívnym budovám - či už novým účelovým alebo adaptovaným - venuje v

celosvetovom meradle veľká pozornosť. Úzka spolupráca architektov a archivárov pri riešení týchto problémov sa stala už samozrejmosťou. Aj v rámci Medzinárodnej rady archívov bol vytvorený Výbor pre archívne budovy, ktorý sa zaoberá touto problematikou. Veď výstavba či adaptácia budov pre archívne účely je finančne veľmi náročná a prípadné nedostatky, ktoré môžu vzniknúť konštrukčným alebo iným nevhodným riešením, sa obyčajne len veľmi ťažko

následne odstraňujú.

Medzinárodný inštitút pre archívnu vedu v Maribore (IIAS) a Univerzita mesta Maribor v spolupráci s Medzinárodnou radou archívov v Paríži usporiadali v dňoch 20. októbra - 10. novembra 1996 Medzinárodnú školu pre štúdium archívnych budov. Kurz sa konal v známom slovinskom kúpeľnom stredisku Radenci. Zúčastnilo sa ho 14 poslucháčov z Izraela (2), Maďarska (2), Juhoslávie, Chorvátska, Nemecka, Grécka, Namíbie, Kostariky, Islandu, Turecka, Belize a Normanských ostrovov (Veľká Británia). Poplatok za kurz činil 1500 US\$. Prednáškovým jazykom bola angličtina. Kurz pozostával z teoretických prednášok, praktických cvičení a diskusií, ako aj z prehliadky nových a adaptovaných archívnych budov v Maďarsku, Rakúsku, Taliansku, Chorvátsku a Slovinsku. Oficiálne otvorenie kurzu sa uskutočnilo 21. októbra 1996. Na otvorení sa okrem účastníkov zúčastnili aj archívári zo Slovinska, Chorvátska, Rakúska a Talianska. Prítomných pozdravil najprv Doc. Dr. Peter P. Klasinc, výkonný riaditeľ ISFABUS a riaditeľ IIAS v Maribore, potom Prof. Lorenz Mikoletzky, generálny riaditeľ ISFABUS a Štátneho archívu vo

Viedni a George MacKenzie, námestník generálneho tajomníka Medzinárodnej rady archívov.

Vážnosť a dôležitosť tohto medzinárodného kurzu, ktorý slovinskí kolegovia a organizátori pripravili veľmi dôsledne a na vysokej úrovni, zdôraznila prítomnosť troch ministrov vlády Slovenskej republiky. K účastníkom sa prihovril Dr. Janez Dular, minister kultúry, Dr. Andrej Umek, minister vedy a techniky a Dr. Davorin Kračun, minister zahraničných vecí Slovenskej republiky.

Oficiálna časť pokračovala potom odbornými prednáškami.

Dr. Leopold Auer, prezident IIAS hovoril o výuke archívárov na medzinárodnej úrovni a o príspevku IIAS v tejto oblasti. Dr. Michel Duchein, honorárny generálny inšpektor francúzskych archívov predniesol prednášku na tému "Archívne budovy a moderné poňatie úlohy archívov v spoločnosti". Prof. Dr. Lorenz Mikoletzky, generálny riaditeľ Štátneho archívu vo Viedni hovoril o problémoch súvisiacich s archívnyimi budovami. "Technické problémy v rámci archívnej výuky na l'École Nationale des Chartes v Paríži" bola problematika, ktorej sa venoval jej riaditeľ Dr. Yves Marie Berce. Prof. Dr.

Gerhard Pferschy z Inštitútu pre historický výskum Rakúska sa vo svojej prednáške venoval problematike technických otázok vo výuke rakúskych archívárov.

V popoludňajšej časti Dr. Wolf Buchmann, riaditeľ Spolkového archívu v Koblenzi, SRN informoval o európskych odporúčaníach pre novostavby účelových archívnych budov. Prof. Dr. Ugo Cova, riaditeľ Štátneho archívu z Terstu, Taliansko sa vo svojej prednáške zaoberal dilemou "Stavať alebo adaptovať?" Dr. Karl Ernst Lupprian z Bavorského štátneho archívu v Mníchove sa vo svojej prednáške "Kombinované budovy - ako a s kým? Archivár ako architekt? Vzťah archivár - architekt?" dotkol niekoľkých aspektov súvisiacich s výstavbou účelových budov i spolupráce medzi archívármi, architektami i technikmi. Dr. Moshe Mossek, riaditeľ Izraelského štátneho archívu v Jeruzaleme, sa vo svojej prednáške venoval problematike výstavby moderných archívnych budov. Jozef Hanus zo Slovenského národného archívu hovoril vo svojej prednáške o archívnej technike a základných princípoch ochrany, konzervovania a reštaurovania archívnych dokumentov. Doc. Dr. Peter Pavol Klasinc z Mariboru a Dr. Isabella Massabo

Ricciová sa vo svojich prednáškach venovali otázkam a problémom súvisiacim s adaptáciou existujúcich a historických budov pre potreby archívov. Týmto bol ukončený prvý deň slávnostných i odborných prednášok.

Kurz potom pokračoval tematickými prednáškami a diskusiami, ktoré prednášali a viedli príslušní špecialisti z rôznych krajín.

Prvým tematickým okruhom bola problematika geológie. Prof. Dr. L. Trauner z Univerzity v Maribore v jej rámci podal najprv všeobecné informácie súvisiace s touto problematikou z hľadiska výstavby budov, potom objasnil princípy interakcie medzi rôznymi typmi pôd a konštrukciou budov, ich stabilitou a nestabilitou, ako aj ochranou budov. Na túto problematiku nadväzovala prednáška Prof. Dr. V. Premzla z Univerzity v Maribore "Archívne budovy - ich konštrukcia v priestore a čase", ktorá podávala pohľad architekta na túto problematiku a prednáška Prof. Dr. I. Jelcja o konštrukčných materiáloch /všeobecne, betón, tehly, atď./ pre výstavbu budov a ich vlastnostiach. Na záver bloku prednášok prebehla k danej téme diskusia.

Popoludní pokračovali ďalšie prednášky na

tému "Typy archívnych budov a konštrukcií". Dr. M. Duchein prezentoval množstvo rôznych typov archívnych budov z Francúzska a iných krajín spolu s ich konštrukčným riešením. So skúsenosťami s archívными budovami v Bavorsku oboznámil poslucháčov vo svojej prednáške Dr. K. E. Lupprian. Budova Federálneho archívu Koblenzi je známa svojím novým koncepčným riešením zabezpečenia optimálnych klimatických parametrov pre uloženie archívnych dokumentov bez klimatizácie, čo prináša značné ekonomické úspory. O niekoľkých skúsenostiach s technickou prevádzkou a zabezpečením potrebných klimatických parametrov v depotoch, ako aj s celkovou jej koncepciou, ktorej základ je založený na troch základných faktoroch - funkčnosť, bezpečnosť a ekonomičnosť - prednášal Dr. W. Buchman. Prednášky boli opäť zakončené diskusiou.

Ďalší deň pokračoval prednáškami na tému "Štruktúra, rozmiestnenie a funkčnosť priestorov v archíve", ktorá obsahovala - okrem všeobecných poznatkov - aj informácie o priestoroch pre príjem a spracovanie dokumentov, študovni, priestoroch pre verejnosť, administratívnej

časti, pracovniach a pod. V tejto súvislosti sa hovorilo aj o praktických aspektoch vertikálnej i horizontálnej dopravy dokumentov vzhľadom na funkčné rozloženie priestorov v archíve. Prednášky k uvedenej problematike predniesli Dr. M. Duchein, B. Haspel z Tel Avivu a Prof. Paola Carruci z Ríma.

Problematikou environmentálnych problémov, degradačných vplyvov na archívne dokumenty a ochranou voči týmto faktorom sa zaoberal ďalší tématický okruh v nasledujúcom dni. V ňom odzneli prednášky o mikrobiologických, chemických a fyzikálnych degradačných faktoroch i ďalších príčinách degradácie a poškodzovania dokumentov ako aj o spôsoboch ochrany voči týmto vplyvom. Prednášky k tejto téme predniesol J. Hanus. Na túto tému úzko nadväzovala problematika vplyvu rôznych klimatických podnebí na konštrukcie a materiály archívnych budov, sledovanie klimatických podmienok a možnosti ich optimálneho zabezpečenia pre dlhodobom uložení v archívoch. Uvedenou témou sa zaoberal B. Haspel. Na záver dňa prebehla k prednesenej problematike bohatá diskusia. Ďalší deň prednášok pokračoval v Maribore. Najprv účastníkov prijal na

radnici námestník primátora mesta doc. dr. Peter P. Klasinc a oboznámil ich v krátkosti s históriou Mariboru. Potom sa účastníci presunuli do Regionálneho archívu v Maribore, kde je aj sídlo Medzinárodného inštitútu. V ďalšej téme sa účastníci oboznámili s typológiou archívnych dokumentov. Prednášky predniesli Dr. G. Pferschy a Dr. E. Ernstová z Rakúska a Z. Semlič-Rajh zo Slovinska. Popoludní pokračovali prednášky na tému Archívna technika a základné princípy konzervovania a reštaurovania. V jej rámci oboznámil účastníkov J. Hanus so základnými vlastnosťami, podstatou, zložením a možnosťami degradácie nosičov archívnych dokumentov (papyrus, pergamen, koža, papier, fotografické materiály, písacie látky), základným vybavením konzervačných laboratórií, princípmi konzervovania a reštaurovania, archívnu technikou a masovými konzervačnými metódami.

Po ukončení prednášok nasledovala "koštovka" vín v štýlovej vinárni - bývalej pevnosti na brehu rieky Dravy a večer návšteva koncertu v mariborskom divadle.

V sobotu pokračovali prednášky; ďalšou témou boli priestory pre verejnosť. Vo svojej prednáške sa P. Dorsi z Talianska zaoberal vybavením i optimálnym usporiadaním študovne, knižnice, prednáškovej miestnosti, výstavných priestorov, i ďalších špecializovaných priestorov, ako aj ich umiestnením v rámci štruktúry archívnej budovy. Ochranou budov z hľadiska ich bezpečnosti a bezpečnostnými systémami všeobecne i špeciálne pre archívy sa zaoberal I. Husar zo záhrebskej univerzity. V rámci tejto témy informoval o dôležitosti bezpečnosti, analýze a typoch rizikových faktorov, plánovaní ochrany a finančných prostriedkov na tieto projekty, elektronických poplašných systémoch, riadiacich a kontrolných prístupových systémoch, požiarnej signalizácii a ochrane, fyzikálnej a mechanickej bezpečnosti, bezpečnostnej a strážnej službe a organizačných opatreniach z hľadiska bezpečnosti.

V nedeľu sa uskutočnila celodenná exkurzia po trase Radenci - Maribor - Vzpenjača - Ptujška Gora - Ptuj - Radenci. Druhý týždeň pokračovali prednášky o dlhodobom uložení dokumentov. P. Klasinc

sa vo svojej prednáške dotkol uvedenej problematiky najprv všeobecne, potom hovoril o špecifických podmienkach uloženia pre jednotlivé typy dokumentov (klasické, moderné, mikroformy, audio-vizuálne, počítačové). Okrem toho sa zaoberal - spolu so Z. Semličovou-Rajhovou zo Slovinska aj rôznymi druhmi archívnych škatúl z hľadiska ich vhodnosti pre dlhodobé uloženie dokumentov. G. Tatoová z Talianska doplnila túto tématiku o problematiku statických a pohyblivých regálov, špeciálneho vybavenia archívnych depotov, ako aj dopravných prostriedkov vovnútri archívov.

Problematika moderných informačných technológií bola témou nasledujúcich dvoch dní. Úvodnú teoretickú prednášku "Kultúrne dedičstvo - produkt interakcie medzi človekom a informačnou technológiou" predniesol N. Prelog zo Záhrebu. Na ňu nadviazal M. Pivka zo Slovinska prednáškou „Softwarové inžinierstvo; interakcia medzi užívateľom a softwarovým inžinierom" a J. Riegler z Rakúska prednáškou "Informačný manažment v archíve". Problematikou hardwarových a softwarových požiadaviek, štandardov a špecifikácií sa zaoberal M. Cook z Anglicka. Zmienil sa o ich dopade

na a) budovy a vybavenie pracovní, b) personál a rozdelenie povinností, c/ komunikáciu, d) poskytovanie možností pre používateľov. Prednášky zakončil N.Prelog témou "Princípy a dilemy uchovávaní dynamických alebo e-mail dokumentov". Po bloku prednášok nasledovali praktické cvičenia práce na počítačoch.

Posledný prednáškový deň bol venovaný legislatíve, normám a sprievodcom z tejto oblasti. Najprv K. Hall z Anglicka prednášal o legislatívnych predpisoch a normách pre výstavbu archívnych budov a adaptáciu budov pre archívne účely; prednáškový blok zakončil U. Cova z Talianska prezentáciou talianskej legislatívy pre výstavbu a adaptáciu archívnych budov. Ako po každom tematickom bloku, aj teraz nasledovala diskusia a štúdium materiálov, ktoré k tejto tématike zhromaždil Medzinárodný inštitút pre archívnu vedu v Maribore.

Po dni voľna nasledovala v dňoch 2. - 9.11. návšteva konkrétnych archívnych budov v niektorých okolitých štátoch. Zo Slovinska sa účastníci presunuli do Budapešti, kde si najprv prezreli budovu Štátneho archívu Maďarska a novú budovu Štátneho archívu, ktorá je zatiaľ vo výstavbe. Ďalší deň nasledovala prehliadka

Budapešti. Potom sa skupina presunula do Viedne, kde si pod vedením riaditeľa Prof. L. Mikoletzkeho podrobne prezrela novú budovu Rakúskeho štátneho archívu. Z Viedne nasledovala cesta do Grazu a prehliadka Provinčného archívu v Grazi. Nasledujúci deň časovo veľmi náročná exkurzia pokračovala prehliadkou Regionálneho archívu v Novej Gorici (Slovinsko), odkiaľ sa skupina presunula do Talianska. Tam navštívila Štátny archív v Udine a potom Štátny archív v Terste. Ďalší deň pokračoval návštevou archívu v Benátkach a prehliadkou mesta. Exkurzia končila návštevou Štátneho archívu v Ljubljani, odkiaľ sa skupina vrátila späť do Radenci. Posledný deň kurzu - 9. 11. - bol na programe výber a príprava tém, ktoré jednotliví účastníci spracujú a zašlú do polroka 1997 Medzinárodnému inštitútu pre archívnu vedu v Maribore. Po vyhodnotení tématických prác medzinárodnou porotou bude účastníkom

vydaný certifikát o absolvovaní uvedeného kurzu. Na záver kurzu podali účastníci svoje pripomienky, ktoré by mali viesť k skvalitneniu výuky a organizácie takéhoto ďalšieho podujatia. Kurz bol ukončený záverečným vyhodnotením zo strany jeho vedenia a organizátorov.

Na záver len malá poznámka; nechcem hodnotiť teraz podrobne úroveň jednotlivých prednášok i celého kurzu (čo by sa ani nedalo, pretože som sa na celom podujatí nezúčastnil). Chcem však zdôrazniť, že celú akciu, ktorá vyžadovala obrovské organizačné úsilie, zabezpečenie medzinárodných predstaviteľov na oficiálnom otvorení a v neposlednom rade značné finančné prostriedky - to všetko bola schopná zabezpečiť hŕstka nadšencov - 3 pracovníci Medzinárodného inštitútu pre archívnu vedu v Maribore a niekoľko pracovníkov Regionálneho archívu v Maribore. A to naozaj stojí za zamyslenie! Alebo máme aj na viac ako na púhe zamyslenie sa?

Jozef Hanus

Elektronický záznam a meniace sa pracovisko

Pod týmto názvom sa v modernej a útulnej posluchárni Stredoeurópskej

univerzity v Budapešti dňa 7. decembra minulého roka uskutočnilo medzinárodné

kolokvium na tému archívy a správcovia záznamov v elektronickej dobe. Organizátorom podujatia bola archívna spoločnosť Open Society Archives, ktorá sídli v Budapešti. Bolo to jednodňové diskusné stretnutie, ktoré viedli zástupcovia archívov z krajín, ktoré sú počítačovými veľmocami vo svete elektronických informácií.

Podujatie otvorila Trudy Huskamp Peterson, výkonná riaditeľka spoločnosti. Program bol rozdelený na dva diskusné panely. Prvému panelu predsedali Peter Horsman z Holandska, John Mc. Donald z Národného archívu Kanady, Mária Guercio z Talianska, Claes Gränström z Kráľovského archívu Švédska a Wolf Buchmann zo Spolkového archívu v Nemecku.

Okruh otázok prvého diskusného bloku bol zostavený na tému „Elektronické záznamy a správa záznamov“. Ako prvá odznela otázka, ktorá aj v iných štátoch je polemická, či archívári musia rozumieť úradnému procesu, vývoju organizácie pre ktorú poskytujú archívne služby. Touto otázkou sa zaoberajú vedúci archívni teoretici aj v západnom svete. /Spoločnosť ASTRA vo Švédsku napr. tri roky venovala zdokumentovaniu svojej

administratívy./ Odborná správa záznamov - registrácia, klasifikácia, a unifikácia - si vyžaduje starostlivú a opatrnú prácu.

Maria Guercio sa v jednom článku prednávkou zaoberala touto tematikou a zdôrazňovala, že v úradoch, kde vznikajú elektronické záznamy je nutné zaviesť aj systémy na ich správu prostredníctvom referenčných kódov. Pri vytváraní referenčných kódov, znakov je najdôležitejšie správne identifikovanie dokumentov a ich súvislostí v prípade zložitejších, väčších organizácií. Pre archívárov tu vyvstáva otázka ako pomáhať správcom záznamov? V Taliansku napr. existuje veľa súkromných spoločností, ktoré už majú viac-menej vyvinutý systém v tomto smere. Dôležitým krokom je určenie, voľba referenčného kódu a jeho elementov. Referenčný kód, ako časť súboru alebo dokumentu, môže tvoriť jedno slovo, jeden list alebo záznam - dôležité je, aby z hľadiska kontextu bol správne určený. Kvôli získaniu informácií o danom súbore alebo dokumente je potrebné, aby referenčný kód bol komplexne zrozumiteľný. Môže byť zvolený na úrovni dokumentu alebo na úrovni súboru. Zástupcovia zdôrazňovali pritom

sprístupiteľnosť všetkých dokumentov pre bádateľskú verejnosť.

Ďalším bodom diskusie bola otázka elektronickej pošty, elektronickej komunikácie. V období rozvinutej byrokracie, keď úrad korešponduje aj sám so sebou a produkuje viac písomností než je schopný uskladňovať, elektronická forma komunikácie sa javí veľmi užitočnou. Pre archívára tu vyvstáva otázka, či dokáže posúdiť elektronicnú korešpondenciu, čo z nej ponechať, či všetko alebo nič. V elektronickej dobe sa od archívárov očakáva, aby neboli len ochrancami, strážcami, ale aj usmerňovateľmi správcov elektronických záznamov. Vstupujeme teda do akejsi "post - ochrannej" doby? Úlohou archívárov je vytvoriť archívny systém v technickom systéme záznamov.

Poobedňajší diskusný panel, ktorý moderoval Eric Ketelaar zo Štátneho archívu Holandska sa viedol na tému „Prestavba inštitúcie archívov v elektronickej dobe“. Členmi diskusného panelu boli Theo Thomassen z Kráľovskej archívnej školy v Holandsku, Christine Nougaret z Národného archívu Francúzska,

Lee Mc Donald z Národného archívu Kanady a Yvonne Bos-Rops z Holandského kráľovského archívu. Veľmi živá diskusia sa vytvorila na otázku kto je „dôležitejším“ klientom archívov: „človek z ulice“, alebo profesionálny bádateľ, historik? Predstaviťka Francúzska, pani Christine Nougaret predniesla, že u nich pre bádateľov je napr. limitované množstvo predloženého materiálu za deň. Samozrejme výnimku tvoria skalní bádatelia, genealógovia, ktorí pracujú na nejakom výskume. V Holandsku, ako to povedala pani Yvonne Bos - Rops počet predložených dokumentov pre bádateľa nie je limitovaný. Ich archív má dobre spracované indexy, pomocou ktorých sa bádateľ dobre zorientuje vo fondoch, pre bádateľov profesionálov sú k dispozícii knižnice, no a stránky si často sami pomáhajú, poradia. Zástupca Kanady poznamenal, že u nich archívy sú denne 24 hodín otvorené klientom, ktorými sú najčastejšie historici, genealógovia, televízni producenti a i. Archívy sú vlastne „supermarketom“ dejín - konštatoval Eric Ketelaar, a zdôrazňoval, že nie je potrebné rozlišovať medzi profesionálnym bádateľom a „človekom z ulice“ - laickou

verejnou. Väčšina návštevníkov archívov je v podstate laikom, ktorý pri sformulovaní svojich požiadaviek potrebuje pomoc a inštrukcie odborníka archívára.

V ďalšej časti diskusie sa účastníci vyjadrili k otázke bádateľnosti archívnych dokumentov pri kritérii záujmov štátu alebo organizácií, ako aj k otázke etiky, morálneho postoja archívára pri riešení niektorých štátnych úloh a podobne: Na

stretnutí odznelo veľa otázok a príspevkov, ktoré sú aktuálne aj v našich pomeroch. Človek mal dobrý pocit, že archívárov spája a zamestnáva rovnaká problematika, vyspelé európske štáty a zámorie na poli archívnictva riešia podobné, ak nie rovnaké otázky, ktoré prináša pretechnizovaný svet na konci 20. storočia.

Margita Gálová

Archívy v Portugalsku

V uplynulom roku vďaka francúzskemu vládne mu štipendiu som mala možnosť zúčastniť sa medzinárodnej stáže vo Francúzsku. Keďže väčšina účastníkov tejto stáže pripravila krátke informačné vystúpenie o archívnictve vysielajúceho štátu, rada by som Vás v nasledujúcich číslach Fóra oboznámila s krátkym resumé z niektorých vystúpení. Nazdávam sa, že môže rozšíriť znalosti nás mnohých o archívoch, či archívnych problémoch v iných štátoch sveta.

Základným zákonom platným na poli archívnictva v súčasnosti je v Portugalsku zákon č.16 z roku 1993, ktorý je známy ako

Zákon o archívoch. Samozrejme dejiny archívov aj tu siahajú hlboko do stredoveku, a najstaršiu správu o archíve v Lisabone evidujú z roku 1378. K vzniku národného archívu došlo v roku 1823. Horevedený zákon v čl.4 definuje archív ako a/ súbor dokumentov, zhromaždených verejnou, či súkromnou inštitúciou v priebehu jej činnosti, b/ kultúrnu inštitúciu pre výber, úschovu, spracovanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov. V čl.5 hovorí, že dokumenty prechádzajú počas svojho „života“ tromi fázami, čo korešponduje s rôznymi typmi archívov. V administratívnych archívoch sa využívajú

dokumenty pôvodcom, medziarchívny uchovávajú dokumenty pre pôvodcu a pre budúcnosť a historické archívy uchovávajú dokumenty pre ich dôkazovú hodnotu a pre informácie v nich obsiahnuté. Pod archívnym fondom aj v Portugalsku sa rozumie súhrn dokumentov tej istej proveniencie. Čl. 17 uvedeného zákona hovorí o bádateľnosti dokumentov. V zásade sú prístupné všetky dokumenty uchovávané vo verejných archívoch, nie sú prístupné dokumenty osobné, súdne, bezpečnostné a dokumenty nemocníc. Tieto v zmysle zákona je možné bádať len s povolením dotknutej osoby, alebo 50 rokov po jej smrti, príp. 75 rokov po vzniku dokumentu. V súkromných archívoch ich majitelia určujú podmienky bádania. V súčasnosti v Portugalsku sa archívy delia na: **verejné** a **súkromné**. Verejné archívy sa ďalej delia na štátne, na archívy autonómnych oblastí, na archívy osobitných verejných služieb, na archívy podnikov s verejným záujmom a na archívy miestnych samospráv. Štátne archívy sa delia na všeobecné /Torre deTombo a dištriktálne archívy /, špeciálne, na archívy súdne a na archívy národnej kinematografie. Tzv. špeciálne archívy sa ďalej delia na Archív Národného zhromaždenia, na Archívy

ministerstiev /Archív námorníctva, Historický vojenský archív, Zámorský archív, Historický archív ministerstva zahraničných vecí, Historický archív ministerstva verejných služieb a Historický archív ministerstva financií/. Archívy autonómnych oblastí sa nachádzajú v Madeire a AÇores, archívy verejných služieb sa delia na archívy nemocníc, archívy dobročinných ústavov a archívy univerzít. Do skupiny archívov podnikov s verejným záujmom sú zaradené archívy bánk, archívy štátnej tlače, archívy poisťovní, archívy spoločenstiev moreplavcov, audiovizuálne archívy televízie a rozhlasu a archívy pôšt. Archívy miestnych samospráv sa delia na archívy miest a na archívy cirkevných spolkov. Súkromné archívy sa delia na archívy súkromných podnikov /Archív továrne na výrobu textilu v Tomare a archívy súkromných televíznych staníc/, na archívy rodinné, archívy cirkevné /diecézne archívy, archívy kláštorov, farské archívy/, a archívy súkromných organizácií bez príjmov /archívy kultúrnych a športových spolkov/.

Archív Torre deTombo /Národný archív/ má osobitné úlohy. Okrem úschovy dokumentov centrálnych úradov organizuje a koordinuje činnosť práce štátnych

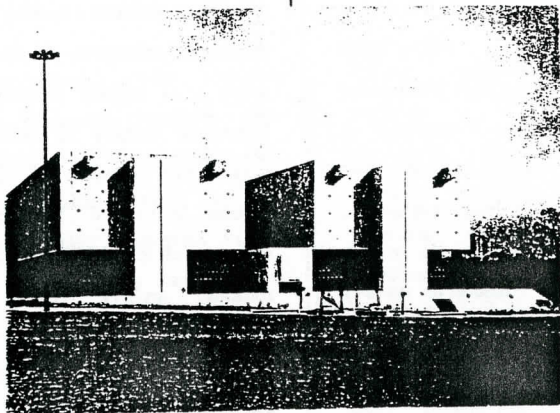
municipálnych a podnikových archívov. Dištriktne archívy - uchovávajú fondy štátnych inštitúcií na úrovni dištriktu, uchovávajú aj matriky, fondy notárov, súdov, zaniknutých organizácií regionálneho a miestneho významu. Archív Torro de Tombo - má jednu z najmodernejších archívnych budov vo svete. / obrázok/. Bola odovzdaná v roku 1990 a zaberá 54 9000 m². Delí sa na tri oddelené zóny: na administratívnu, na zónu kultúrnych aktivít a na archívne sklady. V prvom je administratíva, riaditeľstvo, v

druhej je konferenčná sála pre 400 osôb a rokovacia miestnosť pre 25 osôb, ako aj výstavná sála. V zóne pre verejnosť je bádateľňa pre 100 a bádateľňa pre 50 osôb. V zóne archívnej sú štyri poschodia skladov s kapacitou 150 km. V tejto zóne sú mikrofilmovacie, fotografické ako aj reštaurátorské dielne.

V Portugalsku archívy patria do pôsobnosti Ministerstva kultúry.

Na základe referátu Anny Marie Fernandes de Barros da Costa Sousa

Veronika Nováková

Z DOMOVA

Seminár „Športová dokumentácia v múzeách a archívoch na Slovensku“

V dňoch 21. a 22.9.1996 sa v Dome

športu v Bratislave konal odborný

seminár s medzinárodnou účasťou určený členom Slovenskej olympijskej akadémie, olympijských klubov, odborným pracovníkom múzeí, archívov a ostatných odborných pracovísk v SR, ktoré majú vo svojich archívoch dokumenty športovej povahy. Jeho cieľom bolo zmapovanie situácie v oblasti športovej dokumentácie na Slovensku a oboznámenie odborníkov z múzeí a archívov so špecifickosťou danej problematiky a s možnosťou jej kompletizácie, prieskumu, ochrany, evidencie a prezentácie ako súčasť národného kultúrneho dedičstva. Usporiadala ho Slovenská olympijská akadémia a Múzeum telesnej kultúry v Bratislave z príležitosti storočnice obnovenia novovekých olympijských hier a olympiády v Atlante.

Podujatie otvoril J.Grexa, predseda Slovenskej olympijskej akadémie. Prítomných pozdravil aj V.Čerňušák, predseda Slovenského olympijského výboru, ktorý všetkých stručne oboznámil so 105. zasadnutím MOV. O hrách 26. olympiády v Atlante (júl - august 1996) informovala M. Mračnová, podpredsedníčka SOV. S pôsobením našich športovcov vyslovila vo všeobecnosti spokojnosť, podobne s činnosťou nášho olympijského ataše a sprievodkyne našej výpravy, ktorá bola vyhlásená za najlepšiu

sprievodkyňu spomedzi všetkých výprav. Problémy, ktoré sa vyskytli, súviseli zväčša so zabezpečením z americkej strany. Referát riaditeľky Olympijského múzea z Lausanne „Olympijské múzeum a jeho archívy“ bol zameraný na charakteristiku, resp. skladbu muzeálnych exponátov a zbierok. Okrem klasicky vystavovaných exponátov je v múzeu aj audiovizuálne oddelenie, veľmi atraktívne pre návštevníkov. P.Peroutka, dlhoročný pedagóg na FTVŠ prednášal o archívnych dokumentoch so športovou tematikou v inštitúciách, v ktorých sám študoval. Zameral sa na štátne archívy na Slovensku. M.Antonič referoval o športovej dokumentácii, ktorú uchováva Slovenská televízia. Z historického hľadiska ide často o unikátne zábery, niektoré z nich boli súčasťou jeho prednášky.

A.Buzinkayová informovala o písomnostiach so športovou tematikou v Archíve mesta Bratislavy. Uvedený spisový materiál sa zachoval napr. z činnosti sekcie, resp. odboru mestského magistrátu, neskôr národného výboru, ktorej - ktorého súčasťou bola telovýchova a šport, tiež ďalších odborov a je veľmi rozmanitý. Pri Ústrednom národnom výbore pôsobil ŠK Slovan, viacerí známi športovci /najmä futbalisti a hokejisti/ boli jeho zamestnancami a zachovali sa ich

osobné spisy. Zvláštnu skupinu tvorí materiál telovýchovných jednôt, športových klubov, zväzov a spolkov. Veľmi využívaným prameňom z hľadiska histórie športu sú noviny, časopisy a zbierka plagátov. F.Bokes informoval o písomných dokumentoch, týkajúcich sa športu, ktoré sú v archívnych fondoch Slovenského národného archívu. Ide najmä o písomný materiál ústredných orgánov telovýchovy a telovýchovných jednôt. Upozornil aj na nie dobrý stav organizácie odovzdávania spisového materiálu z telovýchovných jednôt do archívov. Ďalší referujúci hovorili o spisovom materiáli a o exponátoch, týkajúcich sa športu vo Vojenskom archíve, v múzeách v Lučenci a vo Fíakove. O exponátoch Olympijského múzea vo Varšave informovala jeho riaditeľka I.Grys, o Múzeu športu v Budapešti p. Szabó; Príspevok o dokumentácii Tyršovho múzea športu v Prahe a o jeho vývoji predniesla riaditeľka K.Štursová. Za Slovenskú spoločnosť olympijskej a športovej filatelie, ktorá pôsobí pri SOV, vystúpil a o jej vývoji a zameraní informoval tajomník E.Smažík. Spoločnosť iniciuje najmä vydávanie známok so športovou, obzvlášť olympijskou tematikou.

O zbierkach Mestského múzea v Bratislave

so športovým zameraním hovorila V.Pilátová. Podrobnejšie sa zaoberala bratislavskými strelcami v minulosti. Referát o lyžiarskej expozícii múzea mincí a medailí v Kremnici, ktorá je svojim spôsobom raritou, prečítal M.Kafka zo SOA. Z. Letenayová, riaditeľka Múzea telesnej kultúry v Bratislave oboznámila prítomných s históriou múzea, nevyhla sa ani problémom s financovaním jeho činnosti, čo by mal zastrešovať SZTK. Upozornila na Fond olympijskej literatúry, ktorý v múzeu založili vďaka materiálom darovaným V.Černušákom. I.Machajdík z Múzea telesnej kultúry v Bratislave sa zamerail na informovanie o výstavnej činnosti múzea; hovoril aj o konkrétnych exponátoch, ktoré darovali samotní športovci.

J.Grexa na záver konštatoval, že na seminári sa prítomní oboznámili so športovou dokumentáciou /aj písomnou/ vo viacerých múzeách a archívoch na Slovensku a v zahraničí, čo by mohlo napomôcť ďalšiemu rozvoju spolupráce medzi oboma typmi inštitúcií v danej oblasti. Zborník príspevkov zo seminára plánuje pripraviť a vydať Slovenská olympijská akadémia v spolupráci so Slovenským olympijským výborom.

Anna Buzinkayová

Po sto rokoch v Banskej Bystrici obnovila svoju činnosť historická spoločnosť.

Po vzore Uhorskej historickej spoločnosti bola v Banskej Bystrici v roku 1896 založená Banskobystrická historická archeologická spoločnosť, ktorá svoju činnosť vyvíjala až do zániku monarchie. Spoločnosť, ktorá združovala okolo sto členov, poriadala historické prednášky (v rokoch 1889 a 1895 v meste prednášal aj známy cestovateľ po Afrike, Dr. Emil Holub) a svoju činnosť orientovala na zber historických artefaktov a vybudovanie mestského múzea, čo sa skutočne podarilo zrealizovať v roku 1909. Hlavným cieľom spoločnosti, ktorý obsahoval aj tretí článok stanov z roku 1897, však bola príprava historickej monografie Banskej Bystrice. Tento cieľ sa však podarilo zrealizovať iba čiastočne - prácu (vyše 1300 strojopisných strán) vypracoval profesor vyššieho štátneho gymnázia v Banskej Bystrici, Emil Jurkovič, ale nikdy nevyšla tlačou. Mesto rukopis od autora odkúpilo až po rozpade habsburskej monarchie a jeho príbuzní sa o vydanie práce usilovali ešte aj v roku 1938, ale neúspešne. Presne po sto rokoch, v decembri 1996, sa

iniciatívy katedry histórie Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela, Stredoslovenského múzea a Študentskej historickej spoločnosti Katedry humanitných vied UMB v Banskej Bystrici zišli zástupcovia kultúrnych a vedeckých ustanovizní mesta na prvej spoločnej akcii obnovenej Banskobystrickej historickej spoločnosti. Bola ňou prednáška PhDr. Marty Mácelovej, pracovníčky Stredoslovenského múzea v Banskej Bystrici, o výsledkoch archeologického výskumu hradného areálu v Banskej Bystrici, ktorý sa konal v priebehu roka 1996. Nová spoločnosť nie je založená na inštitucionálnom základe ako predchádzajúca spoločnosť, ale zatiaľ predstavuje voľné združenie všetkých záujemcov o históriu v regióne. Rovnako ako pred sto rokmi prvá spoločnosť, aj tá súčasná musí riešiť stále aktuálnu otázku vypracovania modernej vedeckej historickej monografie mesta, ktorá dodnes absenteje. Blížiaci sa okrúhle 750. výročie udelenia mestských práv ju robí čoraz aktuálnejšou.

Igor Graus

Niekedy v druhej polovici 60. rokov dostala sa k nám na „Správu“ informácia, že o cirkevné archívy sa nikto nestará, biskupstvá na správu archívu a knižnice nedostali peniaze. Archívy že sú v dezolátnom stave, hoci obsahujú historicky cenné pramene. Pravdaže museli sme teda konať.

Pôvodne bola snaha cirkevné archívy prebrať pod štátnu správu, ochrániť ich a spracovať, hoci by zostali v majetku cirkvi. Predovšetkým šlo o archívy cirkvi rímskokatolíckej, najmä biskupstiev. Na východnom Slovensku aj o archív cirkvi gréckokatolíckej.

Prostredníctvom archívnych oddelení v jednotlivých krajoch sme dostali prehľad o situácii týchto archívov, ktoré nežiadúci ich stav potvrdzovali. Cirkvi malo v pôsobnosti Poverenie kultúry. Konali sme v spolupráci s ním a do skupiny, ktorá mala na cirkevných inštitúciách rokovať, Poverenie delegovalo svojho zástupcu. Archívna správa MV v Prahe, aby získala skúsenosti, poslala k nám svojho pracovníka Dr. Šlajsa.

Z pamätníka

Bolestné s požehnaním

Aby sme stihli navštíviť všetkých cirkevných hodnostárov, rozplánovali sme si túto úlohu tak, že niekedy v jeden deň sme rokovali i na dvoch biskupstvách. Začali sme Trnavou, kde nás prijal biskup Dr. Andrej Lázik. Už tu sme spoznali, že sme urobili zásadnú chybu. Pripravili sme totiž návrh dohody, ktorú sme z našej strany popredu aj podpísali. S tým biskup nemohol súhlasiť a v ten deň ani dohodu nepodpísal. Dal nám však lekcii, aký má na to názor a za akých podmienok je ochotný na dohodu pristúpiť.

Ešte v ten deň sme na biskupskom úrade v Nitre stihli biskupa Dr. Eduarda Necseya, ktorý už bol informovaný o výsledku rokovania v Trnave a skončili sme teda obdobne.

V Banskej Bystrici sme rokovali s ordinárom Jánom Dechetom, predložili sme mu už upravený návrh dohody, s ktorým súhlasil. Archívnych prameňov tu bolo pomenej.

Z Bystrice sme odišli do Rožňavy, kde nás prekvapil generálny vikár Zoltán Belák. Potvrdil, že súčasný stav archívu je

neúnosný, avšak že nemá človeka ani prostriedky, aby to mohol zmeniť. Dohodu podpísal a pozval nás všetkých na obed. Keďže sme mali v pláne ešte Košické biskupstvo, s ľútosťou sme to odmietli.

Ešte v ten deň sme navštívili košického biskupa Dr. Jozefa Čárskeho. Práve tu sa nám stala príhoda, ktorú je treba zaznamenať. Dôstojný pán bol už vo vyššom veku a naše rokovanie ho unavovalo. Požiadal nás o malé strpenie a prerušenie rokovania, že sa musí na chvíľku vzdialiť. Odišiel do svojich súkromných priestorov. Na biskupstve totiž býval. Medzitým sme sa bavili pri káve a inom občerstvení s biskupským tajomníkom. Po čase sa pán biskup vrátil celý rozhorčený, že sa mu stratili biskupské insígnie, biskupská reťaz nesmiernej hodnoty. Nás označil, keďže pri rokovaní ešte reťaz mal, za tých ktorí ju vzali. Teda nepriamo za zlodějov. Uvedomovali sme si čo sa stalo, z čoho sme obviňovaní a bolo nám z toho nanič. Preto som všetkým prikázal, aby sa z miestnosti nikto nevzdialil s tým, že bude nutné vykonať osobné prehliadky, aj prehliadky našich osobných vecí aktoviek a kabeliek.

Rozčúleného pána biskupa jeho tajomník ukľudňoval, že sa reťaz nájde, páni ostanú na svojich miestach a všetko sa

dá do poriadku. Pobral sa s pánom biskupom reťaz hľadať. Zostali sme sedieť na stoličkách ako prikovaní. Všetkým nám to bolo veľmi neprijemné.

Ako hľadali, tak hľadali, reťaze nebolo. Potom sa začal tajomník biskupa vypytovať kde bol a čo robil. Pamätám sa, že biskup uvádzal, že bol v spálni a z nočného stolika si bral lieky, potom, že bol na toailete a napokon, že sa bol pomodliť. Vedľa spálne mal malú kaplnku. Postupovali tak isto ako pán biskup a insígnie sa napokon našli. V kaplnke pred oltárikom pod kľakátkom. Pán biskup ako sa modlil hlboko sklonil hlavu, insígnie sa mu skĺzli a spadli tesne ku kľakátu, takže ich nebolo vidieť. Pánu biskupovi bolo veľmi neprijemné ako nás predtým upodozrieval a označil. Ospravedlňoval sa úprimne a hlboko to ľutujúc, až tak, že to zasa bolo neprijemné nám. Bol už vtedy staručký a vedeli sme to pochopiť i ospravedlniť. Požiadal biskupského tajomníka, aby nás nejako odškodnil, vychádzal nám v ústrety a dobre nás pohostil. Medzitým bez pripomienok podpísal dohodu o spoločnej správe archívu, požehnal nám na šťastnú ďalšiu cestu a vzdialil sa do súkromia.

Pán tajomník nám otvoril starodávnu skriňu a ponúkol nás, aby sme si z nej vzali, čo každému sa ráči. Bola plná

cigariet a značkových liehovín, ktoré sa vtedy dali kúpiť iba v TUZEXE. S poďakovaním sme to odmietli s tým, že sme stavani na víno. Mysleli sme si, že víno nemajú. Ponúkli nás opäť dobrou kávou a medzitým doniesli demižón omšového vína. Bolo ho tam hádam zo desať litrov. Pán tajomník nás požiadal, keďže v ten deň sa už nikde neponáhlal, aby sme predsa len prijali „bolestné“, lebo inakšie by to pána biskupa ešte dlho trápilo. Odmietnutie pohostenia vraj by znamenalo, že sme sa predsa len urazili. Zostali sme teda a pokiaľ sa pamätám, demižón vína sa vypil. Dokonca sme si aj zanôtili. Asi to bolo nezvyklé že sa na biskupstve spievali ľudové pesničky. Myslím, že dovtedy a ani odvtedy sa tam také nespievali.

Na druhý deň sme navštívili Spišské biskupstvo v Spišskej Kapitule. Rokovali sme s kapitulským vikárom Ondrejom Scheffelom. Pán vikár sa nám sťažoval, že archív je ohrozený množstvom myší. Osobne vraj nastavuje pasce, pomerne veľa sa ich chytilo, ale stále pribúdajú. Uznal, že archív by myši postupne celkom zničili. Dokonca bol rád, že sa chce o archív niekto starať a dohodu nám hneď podpísal. Tiež

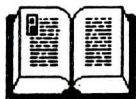
už bol v pokročilom veku a preto sme ho nezdržovali.

Dohody sme nemali podpísané len s trnavským a nitrianskym biskupom. Po doplnení dohôd podľa ich požiadaviek, na spoločnú správu archívu od ktorého budú dva kľúče, jeden na biskupstve a druhý bude mať štátny archív, i tu prišlo k dohode.

Pretože Spolok sv. Vojtecha, najmä vďaka jeho správcovi Dr. Jozefovi Pöstényiovi mal archív v najlepšom poriadku, tu sme s návrhom na spoločnú správu archívu ani nevyšli. Nebol dôvod.

Štátne oblastné archívy behom krátkeho času, ako prácu navyiac, cirkevné archívy usporiadali, dali archívne priestory /niekde aj na vlastné náklady/ do poriadku a tým cirkevné pramene pre budúcnosť zachovali. Domýšľanie, že prevzatím týchto dokumentov sa sledovali iné ciele sa nijako nepotvrdili. Snahy a úsilie archivárov boli naskutku čestné a aj po odstupe času a zmenej situácii ich príslušné cirkevné miesta kladne ocenili.

Jozef Chreňo

KNIŽNÉ NOVINKY

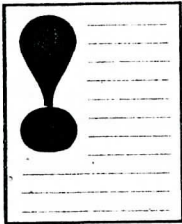
CHURCHILL, W.S.: Dějiny anglicky mluvících národů I. (Zrození Británie). Český spisovatel, Praha 1996, 392 s.

Hoci kniha staršieho britského politika Sira Winstona Churchilla poznáme predovšetkým ako autora rozsiahlych memoárov z obdobia 1. a 2. svetovej vojny, vo svojej mimoriadne plodnej literárnej tvorbe sa nevyhol ani zovšeobecňujúcim a hodnotiacim pohľadom na niektoré etapy svetových dejín. Prvý diel široko koncipovanej práce je venovaný starému Anglicku od úsvitu dejín až po koniec vlády Richarda III. Kniha podľa autorových vlastných slov „nechce konkurovať prácam profesionálnych historikov“ a jej cieľom je „predstavenie osobných názorov na procesy a javy, prostredníctvom ktorých anglicky hovoriace národy na celom svete získali svoje špecifické postavenie“. Vďaka autorovej veľkej fundovanosti a mimoriadne sviežemu štýlu je kniha aj po štyridsiatich rokoch od svojho vzniku stále aktuálna.

BAUM, W.: Císař Zikmund. Mladá fronta, Praha 1996, 408 s.

Slovenskému čitateľovi sa touto knihou do rúk dostáva jedna z mála životopisných prác, ktoré sú venované osobe jedného z najkontroverznejších panovníkov nielen uhorských, ale aj svetových dejín. Nielen v československej, ale aj v zahraničnej historiografii až donedávna prevládalo negatívne hodnotenie Žigmunda Luxemburského. V prvom prípade to bolo snáď predovšetkým v protiklade voči osobe Jána Husa a voči ideologicky nekriticky preexponovanému hodnoteniu úlohy husitského hnutia a v druhom prípade predovšetkým v protiklade ku rôznym prežívajúcim nacionalistickým tendenciám a predsudkom. Žigmundov obraz sa v historiografii začal meniť iba v pomerne nedávnej dobe. Prvý reálny pohľad na osobu panovníka priniesla až práca E. Mályusza z roku 1987. Zatiaľ čo sa Mályuszova práca venovala iba obdobiu Žigmundovej uhorskej vlády, Baumova práca má obecnější charakter a podáva ucelený pohľad na nepochybne jedného z najvýznamnejších a najvýraznejších panovníkov európskeho neskorého stredoveku.

-gr-

SERVIS

Slovakoграф Nové Zámky prichádza s novou ponukou

Vážené dámy, vážení páni !

Spoločnosť Slovakoграф a jej sesterská firma EMBA trade, spol. s r.o. Nové Zámky už viac ako jeden rok úspešne dodáva pre Vás archívne obaly.

Vaša spokojnosť s ich kvalitou a s našimi službami, ktorú prejavujete pri osobných stretnutiach a telefonických rozhovoroch, je najlepším morálnym ocenením našej práce.

Nadalej sa snažíme vychádzať Vám čo najviac v ústrety. Prichádzame preto s novou ponukou. Nadviazali sme obchodné kontakty s nemeckou firmou NESCHEN GmbH, ktorá je jednou z najväčších a najprestížnejších výrobcov ochranných fólií, pomôcok pre reštaurovanie starých

dokumentov a kníh, lepidiel, laminovacích a kaširovacích strojov v Európe. Spoločnosť SLOVAKOГRAF je od roku 1997 výhradným zástupcom firmy NESCHEN mna Slovensku.

Vy ste mali možnosť zoznámiť sa s výrobkami firmy NESCHEN na Valnom zhromaždení SSA v októbri minulého roku na Táľoch. Z prejaveneho záujmu sme usúdili, že tieto výrobky sú pre ochranu dokumentov tak dôležité ako správne archívne krabice.

Verím, že získame Vaše uznanie i v tejto oblasti.

Ing. Tibor Erdélyi
riaditeľ spoločnosti SLOVAKOГRAF

Viete pomôcť?

Trnavská univerzita v Trnave prosí, či niektorý archív SR nemá starú nepoužívanú čítačku na mikrofilmy, ktorú by jej mohol presunúť administratívnou dohodou, alebo odpisovou hodnotou, urobila by ešte cenné služby poslucháčom.

Doc. PhDr. J.Šimončíč, CSc.

OSOBNOSTI

Mikuláš Kubíni

Mikuláš Kubíni sa narodil 24. januára 1937 v Oravskom Podzámku. Prvý ročník gymnázia absolvoval na ev. lýceu v Kežmarku, ostatné na ev. kolégiu v Prešove, právo na univerzite v Pešti, v roku 1864 získal advokátsky diplom. V roku 1865 sa stal právnym zástupcom, v roku 1875 hlavným právnym zástupcom a v roku 1877 hlavným právnym riaditeľom. Od roku 1923 do roku 1932, kedy odišiel na odpočinok bol archívárom Oravského komposesorátu v Oravskom Podzámku.

Ako hlavný právny riaditeľ bol i zástupcom riaditeľa Oravského komposesorátu. Bol autorom prvej monografie Oravskej župy, Oravského hradu, biografii Turzovcov, genealógie vlastného rodu i rodu svojej matky. V snahe zachrániť pečate nachádzajúce sa na listoch Turzovskej korešpondencie vytvoril osobitnú zbierku pečatí a vydal jej katalóg. Objavenie popolnicových hrobov pri rodovom kaštieli vo Vyšnom Kubine ho privedlo k záujmu o prehistóriu Oravy.

Prekopal viacero lokalít /Vyšný Kubín, Oravský Podzámok, Trniny, Istebné/, objavil množstvo predhistorických pamiatok, ktoré ukladal do múzea Oravského komposesorátu založeného v roku 1869. V roku 1918 svoju archeologickú zbierku daroval SNM v Martine. Jeho nálezy a práce tvorili najkomplexnejší súbor prameňov k prehistórii Oravy. Tlačou vyšli i niektoré

jeho prejavy, prispieval do časopisov a zborníkov. Zaslúžil sa o postavenie budovy Čaplovičovskej knižnice v Dolnom Kubíne a jej usporiadanie. Do maďarčiny preložil Hviezdoslavovu Hájnikovu ženu.

V roku 1896 bol vyznamenaný Radom železnej koruny III. triedy

/Slovenský biografický slovník
s.291/

Redakčná rada: V. Nováková, L. Vrteľ, J. Hanus, Z. Kollárová, I. Graus,
V. Hrtánková, V. Morišová

Technická úprava: J. Benciová

Náklad 350 ks

Povolilo : MK SR 1472/96